

3. ustanovi naj se slovensko vednostno društvo po vzgledu dunajske „Leonine“, katero prevzame nalogo, skrbeti za višjo gojitev in razvoj krščanske vede.

B. Krščanska umetnost.

Gledé krščanske umetnosti izraža prvi slovenski katoliški shod naslednje želje:

1. Naročbe na nove kipe in slike, bodisi po cerkvah ali znamenjih ob cestah dajale naj bi se zlasti domačim možem, a le takim, kateri so v resnici umetniki ter krščanskega mišljenja in življenja.

2. Stare cerkvene reči naj bi se ne prodajale, ampak oddajale naj bi se škofijskim muzejem, kateri se imajo ustanoviti.

3. Stare slike in kipi naj se ne odstranjujejo brez miselnosti; vpraša naj se prej strokovnjak o njihovi vrednosti in potem naj se, ako vredno, dajo prenoviti po umetniku, a ne po navadnem rokodelcu.

4. Okus za pravo krščansko umetnost budi naj se že v ljudski šoli in se goji v obče med priprostim narodom s tem, da naj se namesto malovrednih preživobarvanih podob in sentimentalnih alegorij delé podobice, posnete po krščanskih umotvorih.

5. Zabranjuje naj se po gostilnah in drugod razkazovati in prodajati gole, umazane podobe, fotografije in dr., ter razobešati ter postavljati npravnost in verski čut žaleče slike in podobe.

6. V prosep krščanske umetnosti ustanovi naj se posebno društvo: njega namen bi bil pri zidanji in popraviljanji cerkvâ, pri prenavljanji starih umotvorov, pri nakupovanji in naročevanju cerkvenih potrebščin s svetom in dejanjem pomagati ter sploh podpirati vse stroke krščanske umetnosti.

C. Glasba, posebej cerkvena.

Občno je prepričanje, da umetno petje in glasba blaži človeku srce, da je torej velicega vzgojevalnega pomena in vredna krepke podpore.

Treba je torej, da jo gojimo resnobno, umetnostno, ne pa samo za kratek čas; treba, da ji damo zanesljivo, stalno podlago. Zato prvi slovenski katoliški shod izreka željo:

1. a) Obrača naj se vsa pozornost na dober, moder in izdaten poduk že v ljudski šoli; b) v deških semeniščih vpelje naj se obligatno petje za vse gojence in izdatno goji igra na goslih, glasovirji in orgljah; c) skrbi naj se po semeniščih za teoretičen in praktičen poduk v koralu in večglasnem petji po več ur na teden. Nastavljajo naj se le izvrstne pevske moči.

2. Naj pristojna oblastva skrbé: a) Da se učiteljski pripravniki temeljito naučé metodike pevskega pouka; b) da se na srednjih šolah vsi zmožni dijaki redno podučujejo v petji in da se spopolnujejo učni pripomočki.

3. Ker se dobivajo potrebni pomočki in prava priložnost za poduk in izobražbo le v dobrih pevskih in glasbenih zavodih, zato prvi slovenski katoliški shod izreka željo: a) Da se Slovenci oklenejo „Glasbene Matice“ in njene glasbene šole; b) da se Cecilijina društva, ki so ustanovljena za povzdigo cerkvenega petja, krepko podpirajo; c) da vsa Cecilijina društva po vseh slovenskih vladikovinah stopijo v zvezo in skupno pospešujejo glasbo in petje; d) da se v ta namen izdatno podpira in umetnostno povzdigne orgljarska šola v Ljubljani, katera naj bode skupna za vse slovenske škofije.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

Nesebičnost. — Gospodje, ki so imeli glavno besedo na slovenskem shodu in je imajo tudi pri „Slovinci“, hočejo svoje nasprotnike s tem pobiti, da jim predbacivajo sebičnost. Cikali so celo na neko staro bajko o dualizmu, ki je pa seveda ravno tako malo utemeljena, kakor bi kdo trdil, da sta

gospoda Klun ali pa Povše dobila nekaj tisoč, da sta glasovala za podpore „Lloydu“ ali pa „Podonavski Družbi“. Da mi smo že tudi slišali govorjenje, da so vsi tisti poslanci bili podkupljeni, ki so za te podpore glasovali. Seveda tega ne verjamemo. Karakteristično za „Slovenca“ je pač to, da dvajset let po dr. Tomana smrti onečesčuje spomin tega slovenskega prvoboritelja, ko pri drugih prilikah tako rad zagotavlja spoštovanje do njega. „Slovenčeva“ gospoda naj le pomisli, koliko se je govorilo in pisalo o nekega njenega pristaša nesebičnem delovanji na Goriškem, pa bode videla, kako lahko se najdejo povodi za taka sumničenja.

Deželni zbori so se otvorili pretekli petek. Njih predsedniki so se pritoževali, da so nepričakovano se sklicali deželni zbori. V isterskem deželnem zboru je že v prvi seji deželni glavar pretel slovanski manjšini, da bode proti njej z vso strogostjo postopal. Laška večina misli baje celo deželnozbornski volilni red tako premeniti, da se slovenskim poslancem zamaše usta. — V češkem deželnem zboru je Plener predlagal, da se letos zopet izvoli odsek za pretresovanje predlog o češkonemški spravi. Čehi so pa proti izvolitvi tega odseka. Mladočehi mislijo predlagati, da se v posebni adresi obrne deželni zbor na vladarja, da obnovi češkodržavno pravo. Ta predlog se pa najbrže ne bode vsprejet, ker zanj ne bodo glasovali velikoposestniki.

Češki Nemci. V Liberci so Nemci letos posebno slovesno praznovali zmago Nemcev proti Francozom pri Sedan. Pri tej priliki je neki Prade govoril o tem, da se ima popolniti nemško-francoska zveza tako, da bode v nekaterih ozirih le jedna država. Nemci bi radi našega cesarja naredili za podložnika Viljemu II., kar seveda ne bode šlo.

Italija. — Zbornica se bode razpustila takoj po dokončanih slavnostih v Genovi. Razglas glede razpustitve zbornice se ni za to objavil še pred slavnostim, da so mogla predsedstva še kot taka pri slavnostih fungirati. Nove volitve bodo baje od 6. novembra t. l. naprej.

Srbija. — Liberalna in radikalna stranka pripravljata se z vso silo na volilni boj. Radikalni shod v Aleksinci bil je jako dobro obiskan. Sedaj hočejo tudi liberalci enak shod sklicati v Belemgradu in na njem protestirati ukrepom radikalcev in tako izreči zaupanje vladi in regentstvu. Liberalci boje se zelo radikalcev in vlada prav pridno odstavlja radikalne uradnike in to še celo take, ki bi jih ne smela. Radikalci silijo na to, da se skupščina takoj skliče, kajti brez dovoljenja skupščine ni smeti tudi začasno ne podaljšati trgovinske pogodbe mej Avstro-Ogersko in Srbijo, liberalna vlada pa ne misli skupščine sklicati pred novim letom.

Kolumbova slavnost. — V Genovi pričela se je minoli teden Kolumbova slavnost. Laški kralj in kraljica pripeljala sta se k slavnosti mej nepopisnim navdušenjem obilo zbranega ljudstva. Znak slavnosti je miroljuben, kar se kaže najbolj v tem, da slavnost povečuje navzočnost skoro vseh vevlastij evropskih in so k slavnosti poslali svoje zastopstvo tudi Amerikanci. Avstro-Ogerska poslala je k slavnosti tri vojne ladije. Laški kralj je pri naši mornarici ostal 40 minut in jo ogledoval. — Velikega pomena je Kolumbova slavnost tudi za sporazumljenje Francozov in Italijanov. Obojni listi pišejo, da staro prijateljstvo mej tema dvema narodoma ni še popolnoma zginilo in da je upati, da se bodo odnošaji mej obema državama ravno po tej slavnosti, kjer je Italijan zopet spoznal Francoza in narobe, zopet zboljšali.

Rusija in Nemčija. — Pogajanja glede trgovinskih pogodb mej tema državama vrše se prav ugodno. Nekateri celo trdijo, da se bodo trgovinske pogodbe že prihodnje zasedanje, ki se prične baje decembra meseca, predložile nemškemu državnemu zboru v posvetovanje.

Rusija. — V Rusiji nameravajo uvesti dohodninski davek. Pomanjkanje denarja prisililo je finančno ministerstvo do tega, da se vpelje novi davek. Na Ruskem je svoje dni že bil dohodninski davek, ki se je pa potem odpravil, ker ni bila potreba. Zopetna uvedba tega davka je prav pametna misel, kajti zdaj mora itak kmet vsa bremena nositi, zakaj bi jih torej tudi kdo drugi ne.

Grki v Bolgariji. — Novi Bolgarski šolski zakon določuje, da ima učitelje imenovati vlada. Grki v Rumeliji se torej boje, da se ne bi po grških šolah nastavliali bolgarski učitelji, ki bi izpodrivali grščino. Grške občine poslale so v tej zadevi že v Sofijo pritožbo in tudi grški poslanik potegnil se je že za bolgarske Grke. Pomagalo menda vse nič ne bo, kajti bolgarska vlada ima očitno namen izpodriniti grščino iz šol.

Obrtnija.

Bolgarska razstava.

III.

Na razstavi v Plovdivu se gledalcu predstavlja vsa Bolgarija. Bolgarska razstava je namreč v pravem pomenu narodna. Na njej so obilo zastopani vsi okraji. Lahko rečemo, da se dobi redko kje kaka razstava, ki bi tako živo in skupno predstavljala obraz kacega naroda. Seveda so razstave drugod morda lepše in sijajnejše, ali tako v celoto pa kulture narodove vendar ne predstavljajo, kakor jo razstava v Plovdivu. Večinoma so se je udeležili le domačini. Le za posamične stroke je bila razstava odprta tudi za tuje izdelke. Ti tuji izdelki pa vendar razstavi še ne jemlje narodnega značaja.

Ta razstava ima biti začetek in podlaga bolgarskemu narodopisnemu muzeju. Priznati moramo, da je to lep začetek. Koliko predmetov se bode lahko izročilo muzeju. Ta muzej bode po tem marsikaj ohranil, kar bi se sicer poizgubilo. Posebno je potreben muzej za ohranjenje narodnih noš. V tem oziru je razstava posebno bogata. Komisija za razstavo je posebno skrbela, da dobi narodne noše iz vseh krajev dežele in to ne le sedanje, temveč tudi starejše narodne noše. Posebno je v tem oziru dobro zastopan trnski okraj. Razstava noš je posebno zaradi tega zanimiva, ker ni zlepa dežele, kjer bi bilo toliko različnih noš, kakor Bolgariji. Vsak okraj, da vsaka vas ima svoje posebnosti, posebno ženske noše so kaj različne. Drugače se nosijo žene, kakor dekleta, drugače možje, kakor mladeniči. Nekatere teh noš so jako stare, po več stoletij. Bolgar se je do zadnjega časa trdo držal svoje narodne noše, le poslednja leta je semtertja posebno blizu mest začel udomačevati se tuji okus.

Moški nosijo skoro po vsej Bolgariji črne kosmate nizke, na vrhu plosknaste kape. Črni lahki kalpaki v mestih so pravo za pravo, kakor se na razstavi lahko prepričaš, le neka finejša posnema teh kmetskih kap. V južni Bolgariji, kjer so se bile bolj udomačile turške navade, nosijo tudi črne turbane. V nekaterih zapadnih krajih pa majhne živo rudeče kape, kakoršne nosijo otroci po vsej Bolgariji. Jopiči in pa široke hlače nosijo

navadno od temno-rujavega sukna, ki se imenuje aba. Pri Vidinu, okrog Sofije in pri Trnu pa nosijo belo obleko in jako ozke hlače. Okrog pasu nosi Bolgar navadno več metrov dolg volnat povoj (pas), v katerega gubah nosi seboj razne stvari. Gorjanci nosijo debele volnene nogovice (čorape). Bolgarska obutev so pa opanke.

Bele srajce so po rokavih in na prsih prešite z največ rudečimi okraski. Ti okraski so jako umetno delo in kažejo okus bolgarskega ženstva, ki te stvari izdeluje. Vsaka posamična vas ima drugačne okraske. Tako, da pravi veščak spozna po srajci, iz katerega kraja je kdo doma. Ob šivih je bolgarska okrašena obleka z raznimi vrvicami.

Obrtnijske raznoterosti.

Pocinkovana pločevina. Preiskave so pokazale, da je pocinkovana pločevina (pleh) mnogo trajnejši nego pokositrena. Poslednje se mnogo poprej loti rja. Pocinkovana pločevina pa baje ni dosti slabša od cinkaste, v nekaterih ozirih jo pa prekosi, ker se tako ne razteguje in krči ob različnem vremenu.

Razstava v Levovu. Dne 30. avgusta se je otvorila stavbeno-obrtna razstava v Levovu in bode trajala do 20. t. m. Razstava je dobro obiskana in za stavbenike jako poučna.

Važna iznajdba. V Green Pointu na Long Islandu je Tamar S. Crane v zvezi z dr. E. Bratfordam postavil stroj, ki reže iz orehovih in drugih hlodov deske, tudi najtanje, ne da bi naredil kaj žaganja. Ta stroj se je popolnoma bobro obnesel.

Kmetijstvo.

Črtice za čebelarje.

IV.

Velike sovražnice čebel so ose. Rade se prikradejo v panjeve, da si naberejo in se najedo medú, pa tudi čebele same pomore in je odneso v gnezdo mladini za hrano. Ker je osa jako gibčna, uide čebelam, ako jo preganjajo. Zdravo čebelo osa sicer redkokrat zmaga. Največ čebel ose pokončajo na paši. Omami osa najprej čebelo s pikom. Ose rade napravijo svoje gnezdo blizu ulnjaka in hodijo potem ropat v ulnjak. Taka gnezda uničiš s tem, da jih poliješ z vročo vodo in ali pa dobro prekadiš. S tem ne koristiš le čebelarstvu, temveč vsemu kmetijstvu. Posebno se priporoča pomladi pobijati ose, ker s tem se uniči cela kolonija, če se pomladi jedna osa ubije.

Nevarnejša za čebele kakor osa je pa sršen, kateri z medom obložene čebele zavratno napada in jim stare prsi. Večkrat se priklati v panjeve, da čebelam ropa med. Ker se mlada sršenova zalega živi posebno z mrtvimi čebelami, lahko v panjih sršeni napravijo veliko škode, ako se čebele zjedinjene ne upro. Zatorej njih gnezda na vse mogoče načine razdiraj in zlasti pomladi uničuj njih babilice. Dobro je, če pred panj postaviš steklenice, na pol napolnjene s pivom, kateremu se pridene kavino zličico medu. Čebele ne gredo v take steklenice, ker je jim